

**Культура добросусідства: я досліджую світ.
Інтегрований курс для 1–2 класів**

Збірка програм і методичних рекомендацій

2021 рік

Програми і методичні рекомендації до інтегрованого курсу «Культура добросусідства: я досліджую світ» для 1–2 класів були розроблені у 2020–2021 рр. освітянами і науковцями – членкинями громадської організації «Інформаційно-дослідний центр “Інтеграція та розвиток”» у рамках реалізації проєкту «Promoting the development of active citizenship, tolerance and understanding in educational institutions and communities of Ukraine» (UKR-20/0003), який підтримувався Посольством Королівства Норвегії в Україні.

Матеріали цієї збірки є пілотними і ще перебувають на стадії апробації, рецензування та огрифування.

Авторки-укладачки збірки:

Араджионі Маргарита Анатоліївна, кандидат історичних наук, провідна наукова співробітниця Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, керівниця групи розробників курсу «Культура добросусідства» (співавторство в усіх розділах і загальне редагування);

Банах Ольга Володимирівна, старша викладачка кафедри педагогіки КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» (співавторство у створенні освітньої програми, модельних програм, методичних рекомендацій до 1 класу);

Воробець Галина Зіновіївна, учителька початкових класів НВК «Один, два, три» м. Львова, учитель-методист (співавторство у створенні освітньої програми та методичних рекомендацій до 2 класу);

Кравчук Лариса Володимирівна, старша викладачка кафедри дошкільної та початкової освіти Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка (співавторство у створенні освітньої програми, модельних програм, методичних рекомендацій до 1–2 класів);

Унгурян Ірина Корнеліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології та теорії управління освітою Чернівецької області (співавторство у створенні освітньої програми, модельних програм, орієнтовного плану-розробки тематичного тижня, методичних рекомендацій до 1 класу, загальне редагування освітньої та модельних програм і методичних рекомендацій);

Чернишова Яна Олександрівна, методистка кафедри педагогіки та психології Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (співавторство у створенні освітньої програми, модельних програм, методичних рекомендацій до 1–2 класів, загальне редагування освітньої і модельних програм).

Культура добросусідства: я досліджую світ. Інтегрований курс для 1–2 класів. Збірка програм і методичних рекомендацій / [авторки-укладачки: М. А. Араджионі, О. В. Банах, Г. З. Воробець, Л. В. Кравчук, І. К. Унгурян, Я. О. Чернишова]. – К. : ТОВ «Прометей», 2021. – 457 с. : іл.
ISBN 978-617-7502-05-9

Збірка містить освітню програму, модельні програми і методичні рекомендації для пілотування інтегрованого курсу «Культура добросусідства: я досліджую світ» (1–2 класи, 1 цикл), розробленого на основі схвалених до використання програм наскрізного інтегрованого спецкурсу «Культура добросусідства» (лист ДНУ ІМЗО МОН України № 22.1/12-Г-366 від 15.06.2018) і типової освітньої програми, створеної авторським колективом під керівництвом Р. Шияна (наказ МОН України від 08.10.2019 № 1272) відповідно до завдань, визначених у Державному стандарті початкової освіти (2016 р.). Матеріали збірки призначені для проведення системної роботи з розвитку у дітей основних компетентностей освіти впродовж життя, а також громадянської, міжкультурної і миротворчої освіти в Україні. Програма сприяє формуванню навичок конструктивної комунікації, взаємодії в колективі, адаптації в новому середовищі, дає змогу урахувати регіональні особливості природного і культурного ландшафту регіонів України. Представлені методичні рекомендації можуть бути використані педагогами для організації роботи здобувачів/здобувачок освіти на уроці, під час ранкових зустрічей і годин спілкування, на батьківських зборах, у гуртках і вдома.

ISBN 978-617-7502-05-9

© Араджионі М. А., Банах О. В., Воробець Г. З., Кравчук Л. В., Унгурян І. К., Чернишова Я. О., укладання методичних рекомендацій, 2021
© ІДЦ «Інтеграція та розвиток», макет, 2021

ЗМІСТ

Освітня програма інтегрованого курсу «Культура добросусідства: я досліджую світ»	7
Авторський колектив	8
Пояснювальна записка	8
Компетентнісний потенціал	10
Типовий навчальний план для початкової школи з навчанням українською мовою.	17
Результати навчання і пропонований зміст	19
Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Культура добросусідства: я досліджую світ» (1 клас)	109
Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Культура добросусідства: я досліджую світ» (2 клас)	159
Методичні рекомендації щодо використання навчально-методичного забезпечення інтегрованого курсу «Культура добросусідства: я досліджую світ»	213
Частина 1. Орієнтовний план-розробка тематичного тижня 18 «Я досліджую світ природи і світ людей навколо себе» (1 клас)	218
Частина 2. Методичні матеріали та навчальні завдання до тематичних тижнів (1 клас)	223
Тиждень 1–2 (Подорож 1). Я і моя родина. Наш клас і школа	223
Тиждень 3 (Подорож 2). Учуся знайомитися й приятелювати з однолітками	225
Тиждень 4. Я досліджую світ природи і людей навколо себе	231
Тиждень 5 (Подорож 3). Рідна мова, державна мова, мови наших сусідів	235
Тиждень 6 (Подорож 4). Як спілкуватися різними мовами. Вербальна і невербальна комунікації	238
Тиждень 7 (Подорож 5). Мій край – частина України.	242
Тиждень 8–9 (Подорож 6). Вода. Водойми. «Зелені острови» мого населеного пункту	244
Тиждень 10 (Подорож 7). Назви довкола мене. Історія назви мого населеного пункту, вулиці	248
Тиждень 11 (Подорож 8). Назви довкола мене. Гроші. Секрети гривні	250
Тиждень 12 (Подорож 9). Історія наших імен і прізвищ	254

Тиждень 13 (Подорож 10). Вік. Ставлення до батьків і літніх людей	256
Тиждень 14 (Подорож 11). Мій родовід. Звідки родом мої предки	260
Тиждень 15 (Подорож 12). Мої сусіди. Як ми стали сусідами. Національні барви рідного краю	263
Тиждень 16–17 (Подорож 19). Розмаїття культур мого краю. Свята	265
Тиждень 18. Я досліджую світ природи і світ людей навколо себе	267
Тиждень 19 (Подорож 17). Тварини і рослини в різні пори року	273
Тиждень 20 (Подорож 15). Що таке екологія. Взаємозв'язок діяльності людини і природи	275
Тиждень 21 (Подорож 16). Чому треба берегти природу	278
Тиждень 22 (Подорож 22). Ремесла та різні види декоративно-ужиткового мистецтва	280
Тиждень 23 (Подорож 13). Як виникають суперечливі ситуації і як їх вирішувати.	283
Тиждень 24 (Подорож 14). Вчуса грати в ігри наших бабусь і дідусів. Ігри, спрямовані на знайомство і взаємодію	292
Тиждень 25–26 (Подорож 14). Календарний фольклор людей, які живуть у моєму краї	295
Тиждень 27–28 (Подорож 21). Розмаїття страв мешканців мого краю. Вчимося готувати улюблену страву	299
Тиждень 29–30 (Подорож 18). Одяг. Національне вбрання. Moda.	310
Тиждень 31 (Подорож 23). Твори національних літератур про родину, друзів та сусідів	314
Тиждень 32 (Подорож 24). Цінності моєї сім'ї. Наші родинні святині	318
Тиждень 33 (Подорож 25). Свята моєї родини.	324
Тиждень 34 (Подорож 25). Свято нашого класу	327
Частина 3. Методичні матеріали та навчальні завдання до тематичних тижнів (2 клас)	330
Тиждень 1. Знову разом! Ми у другому класі	330
Тиждень 2 (Подорож 2). Кожен/кожна з нас особливий/особлива, але всі ми маємо багато спільного	332
Тиждень 3–4 (Подорож 18). Труднощі і секрети спілкування. Конструктивна взаємодія в колективі	334
Тиждень 5. Діалог із сусідом (Подорож 15). Фольклор про Батьківщину, дім, сусідів у культурі людей, які живуть у нашому краї (Подорож 3)	337
Тиждень 6 (Подорож 1). Край, у якому ми живемо	340
Тиждень 7–8 (Подорож 17). Державні свята України. Пам'ятні дати нашого краю	342

Тиждень 9 (Подорожі 5–6). «Пам'ятка» – від слова «пам'ять». Святі та пам'ятні місця й пам'ятки поряд з нами, турбота про них.	344
Тиждень 10 (Подорож 8). Пам'ятки та святі чи пам'ятні місця, які нас об'єднують . . .	346
Тиждень 11 (Подорож 7). Культурне різноманіття поруч зі мною.	349
Тиждень 12 (Подорож 9). Архітектура. Знайомство з різноманіттям споруд. Культурні споруди	352
Тиждень 13 (Подорож 10). Знайомство з професіями. Професії людей, що проєктують, зводять і облаштовують споруди.	357
Тиждень 14 (Подорож 13). Спорудження будівлі в давнину й сьогодні. Сусідська взаємодопомога	361
Тиждень 15 (Подорож 11). Інтер'єр у різних архітектурних спорудах. Прикрашаємо свою оселю.	366
Тиждень 16 (Подорож 12). Куточок природи в класі й удома	369
Тиждень 17 (Подорож 14). Традиції гостинності в моїй родині.	374
Тиждень 18–19. Досліджуємо світ природи і світ людей навколо себе	376
Тиждень 20 (Подорож 4). Вірші, легенди та казки про наш регіон	380
Тиждень 21 (Подорож 19). Чи потрібно дітям і дорослим учитися? Школи в давнину і сьогодні	383
Тиждень 22 (Подорож 20). Вулиця, де розташована наша школа. Літопис школи . . .	385
Тиждень 23 (Подорож 22). Ремесла, які були розвинені в нашому краї. Гончарне мистецтво	388
Тиждень 24 (Подорож 23). Природні ресурси. Їхній вплив на діяльність людини . . .	396
Тиждень 25–26 (Подорож 24). Ліс – багатоповерховий будинок. Ліс у житті людини	401
Тиждень 27–28 (Подорож 25). Що дають рослини людині? «Зелена аптека» в нашому регіоні	411
Тиждень 29–30 (Подорож 26). Ресурси і скарби навколо тебе.	420
Тиждень 31–32 (Подорож 27). Ресурси: цінні і безцінні	430
Тиждень 33 (Подорож 21). Плануємо своє дозвілля. Екскурсія до музею.	437
Тиждень 34 (Подорож 28). Ми – архітектори свого майбутнього. Будуємо місто мрії	443
Тиждень 35. Знаю. Можу. Хочу! Підбиваємо підсумки навчання в 1–2 класах . .	449

Освітня програма
інтегрованого курсу

«Культура добросусідства: я досліджую світ»

*Для 1–2 класів (I цикл) закладів
загальної середньої освіти*